

# SPIS TREŚCI

|                                                                                        |     |
|----------------------------------------------------------------------------------------|-----|
| <b>Wprowadzenie</b> .....                                                              | 15  |
| <b>Rozdział 1. Strategia rozwoju. Podstawowe narzędzie zarządzania gminą</b> .....     | 23  |
| 1.1. Zalety posiadania strategii gminnej .....                                         | 24  |
| 1.2. Co to jest planowanie strategiczne .....                                          | 25  |
| 1.3. Etapy tworzenia strategii .....                                                   | 28  |
| 1.4. Uspołecznienie strategii .....                                                    | 30  |
| 1.5. Rola instytucji lokalnych w realizacji strategii .....                            | 32  |
| 1.6. Metoda tworzenia strategii gminy Malechowo .....                                  | 34  |
| 1.7. Uwagi końcowe .....                                                               | 37  |
| <b>Rozdział 2. Kapitał ludzki, społeczny i kulturowy polskiej wsi</b> .....            | 43  |
| 2.1. Kapitał społeczny a organizacje pozarządowe i społeczeństwo<br>obywatelskie ..... | 44  |
| 2.2. Kapitał ludzki polskiej wsi .....                                                 | 52  |
| 2.2.1. Sytuacja zdrowotna .....                                                        | 58  |
| 2.3. Kapitał kulturowy polskiej wsi .....                                              | 59  |
| 2.4. Uwagi końcowe .....                                                               | 61  |
| <b>Rozdział 3. Rozwój przedsiębiorczości wiejskiej</b> .....                           | 65  |
| 3.1. Pojęcie przedsiębiorczości .....                                                  | 68  |
| 3.2. Małe firmy wiejskie podstawą rozwoju lokalnej gospodarki .....                    | 70  |
| 3.3. Rola władz lokalnych w rozwoju przedsiębiorczości .....                           | 74  |
| 3.4. Fundusze strukturalne a rozwój przedsiębiorczości .....                           | 78  |
| 3.5. Stan sektora małych i średnich przedsiębiorstw w Polsce .....                     | 80  |
| 3.6. Bezrobocie i sposoby jego łagodzenia .....                                        | 87  |
| 3.7. Centra rozwoju gospodarczego na terenach wiejskich .....                          | 92  |
| 3.8. Uwagi końcowe .....                                                               | 95  |
| <b>Rozdział 4. Turystyka wiejska</b> .....                                             | 99  |
| 4.1. Próba definicji .....                                                             | 99  |
| 4.2. Rozwój i znaczenie turystyki w Polsce i na świecie .....                          | 101 |
| 4.3. Rola, szanse i czynniki rozwoju turystyki wiejskiej .....                         | 104 |
| 4.4. Walory kulturowe a rozwój turystyki .....                                         | 120 |

|                                                                                               |            |
|-----------------------------------------------------------------------------------------------|------------|
| 4.5. Finansowanie turystyki wiejskiej .....                                                   | 121        |
| 4.6. Uwagi końcowe .....                                                                      | 122        |
| <b>Rozdział 5. Wybrane przykłady aktywnych gmin wiejskich i małych miasteczek .....</b>       | <b>127</b> |
| 5.1. Gmina Marianowo .....                                                                    | 129        |
| 5.1.1. Niepubliczna Szkoła Podstawowa .....                                                   | 132        |
| 5.2. Gmina Debrzno .....                                                                      | 134        |
| 5.3. Gmina Karlino .....                                                                      | 141        |
| 5.4. Gmina Kołbaskowo .....                                                                   | 143        |
| 5.5. Gmina Płoskinia .....                                                                    | 145        |
| 5.6. Gmina Kobierzyce .....                                                                   | 149        |
| 5.7. Gmina Tarnowo Podgórne .....                                                             | 150        |
| 5.8. Gmina Bałtów .....                                                                       | 151        |
| 5.9. Gmina Niepołomice .....                                                                  | 154        |
| 5.10. Gmina Żelów .....                                                                       | 155        |
| 5.11. Gmina Gołdap .....                                                                      | 158        |
| 5.12. Stowarzyszenie gmin Dolina Strugu .....                                                 | 159        |
| 5.13. Gmina Gizałki .....                                                                     | 161        |
| 5.14. Gmina Wola Uhruska .....                                                                | 163        |
| 5.15. Gmina Pierzchnica .....                                                                 | 165        |
| 5.16. Gmina Mszczonów .....                                                                   | 167        |
| 5.17. Gmina Kalwaria Zebrzydowska .....                                                       | 169        |
| 5.18. Gmina Zagnańsk .....                                                                    | 170        |
| 5.19. Gmina Stryków .....                                                                     | 171        |
| 5.20. Uwagi końcowe .....                                                                     | 173        |
| <b>Rozdział 6. Programy i instytucje wspierające rozwój obszarów wiejskich w Polsce .....</b> | <b>177</b> |
| 6.1. Program Odnowy Wsi formą aktywizacji społeczności wiejskiej .....                        | 177        |
| 6.1.1. Dotychczasowe doświadczenia Programu Odnowy Wsi .....                                  | 178        |
| 6.1.2. Fazy procesu odnowy wsi .....                                                          | 182        |
| 6.1.3. Program Odnowy Wsi w województwie opolskim .....                                       | 183        |
| 6.1.4. Odnowa wsi w powiecie nakielskim .....                                                 | 188        |
| 6.1.5. Pomorski Program Odnowy Wsi .....                                                      | 190        |
| 6.1.6. Program pilotażowy „Odnowa Wsi Śląskiej” .....                                         | 193        |
| 6.1.7. Wsie tematyczne .....                                                                  | 193        |
| 6.1.8. Europejska Wspólnota Robocza (ARGE) ds. Rozwoju Terenów Wiejskich i Odnowy Wsi .....   | 195        |
| 6.1.9. Uwagi końcowe .....                                                                    | 197        |
| 6.2. Lubelska Inicjatywa Rozwoju Wsi .....                                                    | 198        |
| 6.3. Program Aktywizacji Obszarów Wiejskich (PAOW) .....                                      | 201        |
| 6.4. Program LEADER .....                                                                     | 203        |
| 6.5. Program „Działaj Lokalnie” .....                                                         | 210        |
| 6.6. Wybrane programy działające w ramach Fundacji „Fundusz Współpracy” .....                 | 213        |

|                                                                                                                |            |
|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------|
| 6.6.1. Program Agrolinia .....                                                                                 | 213        |
| 6.6.2. Program Agro-Info .....                                                                                 | 215        |
| 6.6.3. Program Agro-Smak .....                                                                                 | 216        |
| 6.7. Programy wspierające wielofunkcyjny rozwój wsi w ramach Europejskiego Funduszu Rozwoju Wsi Polskiej ..... | 216        |
| 6.7.1. Program wspierania oświaty wiejskiej .....                                                              | 218        |
| 6.7.2. Program finansowania budowy dróg wiejskich .....                                                        | 218        |
| 6.7.3. Kredytowanie zbiorowego zaopatrzenia w wodę .....                                                       | 219        |
| 6.7.4. Tworzenie gminnych pracowni internetowych .....                                                         | 219        |
| 6.7.5. Linie kredytowe dla małej przedsiębiorczości .....                                                      | 219        |
| 6.7.6. Fundusz poręczeniowy dla małych i średnich przedsiębiorstw wiejskich ..                                 | 220        |
| 6.7.7. Działania subwencyjne fundacji .....                                                                    | 220        |
| 6.8. Agencja Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa i jej najważniejsze programy .....                      | 221        |
| 6.8.1. Linie kredytowe .....                                                                                   | 222        |
| 6.8.2. Program SAPARD .....                                                                                    | 223        |
| 6.8.3. Sektorowy Program Operacyjny .....                                                                      | 225        |
| 6.8.4. Plan Rozwoju Obszarów Wiejskich (PROW) .....                                                            | 227        |
| 6.8.5. Pozostałe instrumenty pomocowe .....                                                                    | 228        |
| 6.9. Fundacja Wspomagania Wsi .....                                                                            | 230        |
| 6.10. Fundacja Programów Pomocy dla Rolnictwa (FAPA) – program PHARE ....                                      | 233        |
| 6.11. Fundacja Partnerstwo dla Środowiska – grupy partnerskie .....                                            | 235        |
| 6.12. Forum Aktywizacji Obszarów Wiejskich .....                                                               | 238        |
| 6.13. Rola Kościoła w procesie aktywizacji wsi i walki z bezrobociem .....                                     | 239        |
| 6.14. Uwagi końcowe .....                                                                                      | 240        |
| <b>Uwagi końcowe .....</b>                                                                                     | <b>249</b> |
| <b>Summary .....</b>                                                                                           | <b>261</b> |